



Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 2. februára 2023 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Postavenie cirkví a náboženských združení alebo spoločenstiev v členských štátoch z hľadiska práva Únie – Článok 17 ods. 1 ZFEÚ – Sloboda usadiť sa – Článok 49 ZFEÚ – Obmedzenia – Odôvodnenie – Proporcionalita – Subvencie pre súkromné školské vzdelávacie zariadenie – Žiadosť podaná náboženskou spoločnosťou so sídlom v inom členskom štáte – Zariadenie uznané touto spoločnosťou ako cirkevná škola“

Vo veci C-372/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Verwaltungsgerichtshof (Správny súd, Rakúsko) z 1. júna 2021 a doručený Súdnemu dvoru 17. júna 2021, ktorý súvisí s konaním:

Freikirche der Siebenten-Tags-Adventisten in Deutschland KdöR

proti

Bildungsdirektion für Vorarlberg,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory K. Jürimäe, sudcovia M. Safjan, N. Piçarra (spravodajca), N. Jääskinen a M. Gavalec,

generálny advokát: N. Emiliou,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré preložili:

- Freikirche der Siebenten-Tags-Adventisten in Deutschland KdöR, v zastúpení: M. Krömer a P. Krömer, Rechtsanwälte,
- rakúska vláda, v zastúpení: A. Posch, J. Schmoll a F. Werni, splnomocnení zástupcovia,
- česká vláda, v zastúpení: T. Machovičová, M. Smolek a J. Vlácil, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

– Európska komisia, v zastúpení: L. Armati, M. Mataija a G. von Rintelen, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 7. júla 2022,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 17 a 56 ZFEÚ.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Freikirche der Siebenten-Tags-Adventisten in Deutschland KdöR (Slobodná cirkev adventistov siedmeho dňa v Nemecku, ďalej len „nemecká cirkev adventistov“) a Bildungsdirektion für Vorarlberg (Riaditeľstvo spolkovej krajiny Vorarlbersko pre vzdelávanie, Rakúsko) (ďalej len „príslušný orgán“), týkajúceho sa subvencie požadovanej pre súkromné školské vzdelávacie zariadenie, ktoré táto cirkev uznáva a podporuje ako cirkevnú školu.

Rakúsky právny rámec

AnerkennungsG

- 3 V § 1 Gesetz betreffend die gesetzliche Anerkennung von Religionsgesellschaften (zákon o zákonom uznávaní náboženských spoločností zákonom) z 20. mája 1874 (RGBl., 68/1874, ďalej len „AnerkennungsG“) sa stanovuje:

„Stúpenci náboženského vyznania, ktoré predtým nebolo uznané zákonom, sa uznajú za náboženskú spoločnosť za predpokladu, že:

1. ich náboženská doktrína, náboženský úrad, stanovy, ani názov, ktorý si zvolili, neobsahuje nič, čo by bolo nezákonné alebo v rozpore s dobrými mravmi;
2. je zabezpečené zriadenie a existencia aspoň jedného kultového spoločenstva založeného v súlade s požiadavkami tohto zákona.“

BekGG

- 4 V § 11 Bundesgesetz über die Rechtspersönlichkeit von religiösen Bekenntnisgemeinschaften [spolkový zákon o právnej subjektivite náboženských spoločenstiev (BGBl. I, 19/1998), v znení uverejnenom v BGBl. I, 78/2011 (ďalej len „BekGG“)], nazvanom „Ďalšie požiadavky na uznanie náboženského spoločenstva v súlade s AnerkennungsG“, sa stanovuje:

„Na to, aby mohlo byť náboženské spoločenstvo uznané, musí okrem požiadaviek uvedených v [AnerkennungsG] spĺňať tieto podmienky.

1. Náboženské spoločenstvo musí:

- a) existovať v Rakúsku najmenej 20 rokov, z toho 10 rokov v organizovanej forme a najmenej 5 rokov ako náboženské spoločenstvo s právnou subjektivitou podľa tohto zákona, alebo
- b) byť organizačne a doktrinálne začlenené do náboženskej spoločnosti pôsobiacej na medzinárodnej úrovni, ktorá existuje najmenej 100 rokov a v Rakúsku pôsobí v organizovanej forme už najmenej 10 rokov, alebo
- c) byť organizačne a doktrinálne začlenené do náboženskej spoločnosti pôsobiacej na medzinárodnej úrovni, ktorá existuje najmenej 200 rokov, a
- d) mať počet členov rovnajúci sa podľa posledného sčítania ľudu najmenej dvom promile z počtu obyvateľov Rakúska. Ak náboženské spoločenstvo nemôže predložiť tento dôkaz na základe údajov zo sčítania ľudu, musí ho poskytnúť inou vhodnou formou.

...

3. Náboženské spoločenstvo musí mať kladný vzťah k spoločnosti a štátu.

4. Nesmie nezákonným spôsobom narušovať vzťahy s cirkvami a náboženskými spoločnosťami uznanými zákonom a s inými existujúcimi náboženskými spoločenstvami.“

PrivSchG

- 5 Podľa § 17 Bundesgesetz über das Privatschulwesen (Privatschulgesetz) (spolkový zákon o súkromných školských vzdelávacích zariadeniach) z 25. júla 1962 (BGBl., 244/1962), v znení neskorších predpisov (BGBl. I, 35/2019) (ďalej len „PrivSchG“), týkajúceho sa práva na poskytovanie subvencií pre cirkevné súkromné školy:

„1. Zákonom uznaným cirkvám a náboženským spoločnostiam sa podľa podmienok uvedených nižšie poskytujú subvencie na personálne náklady určené akreditovaným cirkevným súkromným školám.

2. Cirkevnými súkromnými školami sa rozumejú školské vzdelávacie zariadenia vedené cirkvami a náboženskými spoločnosťami uznanými zákonom, ako aj školské vzdelávacie zariadenia vedené združeniami, nadáciami a fondmi, ktoré sú príslušným vyšším orgánom cirkvi (dotknutej náboženskej spoločnosti) uznané za cirkevné školy.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 6 Nemecká cirkev adventistov, ktorá má postavenie právnickej osoby spravujúcej sa verejným právom v Nemecku, nemá postavenie cirkvi priznané na základe rakúskeho práva.
- 7 Od školského roka 2016/2017 uznala táto cirkev za cirkevnú školu vzdelávacie zariadenie so sídlom v Rakúsku spravované akreditovaným združením, ktorému poskytuje svoju podporu predovšetkým vo forme subvencií, poskytovania pedagogického materiálu a sústavného vzdelávania pedagogického personálu. Uvedená cirkev podala na príslušný orgán žiadosť

o subvenciu na odmeňovanie personálu tejto školy na základe § 17 PrivSchG, pričom sa odvolávala na článok 56 ZFEÚ na to, aby sa na ňu vzťahovalo zaobchádzanie vyhradené cirkvám a náboženským spoločnostiam uznaným podľa rakúskeho práva.

- 8 Rozhodnutím z 3. septembra 2019 príslušný orgán túto žiadosť zamietol na základe § 17 ods. 1 a 2 PrivSchG, ktorý tento orgán považuje za uplatniteľný iba na cirkvi a náboženské spoločnosti uznané podľa rakúskeho práva. Nemecká cirkev adventistov preto podala proti tomuto rozhodnutiu žalobu, ktorú Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd, Rakúsko) rozsudkom z 26. februára 2020 zamietol.
- 9 Tento súd konštatoval, že právo Únie neukladá Rakúskej republike povinnosť uznať cirkev alebo náboženskú spoločnosť, ktorá bola predtým uznaná v inom členskom štáte. V dôsledku toho skutočnosť, že takáto cirkev alebo cirkevná spoločnosť uznáva za cirkevnú školu súkromné školské vzdelávacie zariadenie so sídlom v Rakúsku, neumožňuje tejto cirkvi alebo spoločnosti odvolávať sa na § 17 PrivSchG na to, aby pre toto zariadenie získala subvencie určené na odmeňovanie jeho personálu.
- 10 Práve proti tomuto rozsudku podala nemecká cirkev adventistov riadny opravný prostriedok „Revision“ na Verwaltungsgerichtshof (Správny súd, Rakúsko).
- 11 Tento súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že cirkvi a náboženské spoločnosti uznané predovšetkým na základe AnerkennungsG a BekGG sú právnickými osobami spravujúcimi sa verejným právom, ktoré majú osobitné práva a sú poverené úlohami, predovšetkým v oblasti vzdelávania, prostredníctvom ktorých sa zúčastňujú na vnútroštátnom verejnom živote. Uvedený súd spresňuje, že len pre tieto cirkvi a náboženské spoločnosti vyhradzuje § 17 PrivSchG poskytovanie subvencií súkromným školským vzdelávacím zariadeniam, ktoré tieto uznávajú ako cirkevné školy.
- 12 V tomto kontexte sa vnútroštátny súd v prvom rade zamýšľa nad tým, či situácia, o ktorú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti práva Únie.
- 13 V tejto súvislosti po prvé pripomína, že podľa článku 17 ZFEÚ poskytovanie subvencií cirkevným súkromným školám cirkví a náboženských spoločností uznaných členským štátom je výlučne záležitosťou vzťahov medzi týmito členským štátom a uvedenými cirkvami a náboženskými spoločnosťami a že Únia musí vo vzťahu k týmto vzťahom zostať neutrálna. Súdny dvor však v bodoch 30 až 33 rozsudku z 22. januára 2019, Cresco Investigation (C-193/17, EU:C:2019:43), rozhodol, že z tohto článku 17 ZFEÚ nevyplýva, že by rozdielne zaobchádzanie zavedené vnútroštátnou právnou úpravou v tejto oblasti bolo vylúčené z pôsobnosti práva Únie.
- 14 Po druhé sa vnútroštátny súd domnieva, že vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora, najmä na rozsudok zo 6. novembra 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Komisia, Komisia/Scuola Elementare Maria Montessori a Komisia/Ferracci (C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873, bod 105), súkromné školské vzdelávacie zariadenie, o aké ide vo veci samej, ktoré je financované v podstate zo súkromných zdrojov, vykonáva hospodársku činnosť, ktorá spočíva v poskytovaní služieb. Vzhľadom na to, že toto zariadenie je spravované združením zaregistrovaným v Rakúsku, toto poskytovanie služieb nemá cezhraničný charakter, ibaže sa zohľadní skutočnosť, že žiadosť o subvenciu na uvedené zariadenie bola podaná cirkvou, ktorá má sídlo a je uznaná v Nemecku.

- 15 Tento súd sa ďalej zamýšľa nad tým, či sa nemecká cirkev adventistov môže odvolávať na slobodu poskytovania služieb zaručenú článkom 56 ZFEÚ na to, aby sa na ňu vzťahovalo rovnaké zaobchádzanie ako s cirkevnými súkromnými školami cirkví alebo náboženských spoločností uznaných zákonom v Rakúsku, ktorých vzdelávacie činnosti sú v podstate financované z verejných zdrojov, a preto ich nemožno kvalifikovať ako „hospodárske činnosti“ v zmysle judikatúry pripomenutej v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.
- 16 Napokon sa vnútroštátny súd zamýšľa nad tým, či vnútroštátna právna úprava, ktorá nemeckej cirkvi adventistov zakazuje získať subvencie na súkromné školské vzdelávacie zariadenie so sídlom v Rakúsku, na rozdiel od cirkví a náboženských spoločností uznaných v tomto členskom štáte, predstavuje prekážku slobodného poskytovania služieb zaručeného v článku 56 ZFEÚ. Tento súd zdôrazňuje, že takáto vnútroštátna právna úprava tým, že je jej zámerom doplniť systém verejných škôl o cirkevné súkromné školy cirkví alebo náboženských spoločností, ktoré sú v Rakúsku dostatočne zastúpené, s cieľom umožniť rodičom ľahšie si vybrať vzdelávanie svojich detí v závislosti od svojho náboženského presvedčenia, sleduje legitímny cieľ. Domnieva sa tiež, že túto právnu úpravu možno považovať za spôsobilú na zabezpečenie realizácie tohto cieľa bez toho, aby išla nad rámec toho, čo je nevyhnutné na jeho dosiahnutie.
- 17 Za týchto okolností Verwaltungsgerichtshof (Správny súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Spadá situácia, keď náboženská spoločnosť uznaná členským štátom Európskej únie a sídliaca v tomto členskom štáte žiada v inom členskom štáte o subvencovanie súkromnej školy, ktorú v tomto inom členskom štáte prevádzkuje združenie zaregistrované podľa práva tohto iného členského štátu a ktorú táto náboženská spoločnosť uznala za cirkevnú školu, vzhľadom na článok 17 ZFEÚ, do oblasti pôsobnosti práva Únie, a najmä článku 56 ZFEÚ?

V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

2. Má sa článok 56 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej norme, ktorá ako predpoklad pre subvencovanie cirkevných súkromných škôl stanovuje uznanie žiadateľa ako cirkvi alebo náboženskej spoločnosti podľa vnútroštátneho práva?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 18 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 17 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že má za dôsledok to, že je z pôsobnosti práva Únie vyňatá situácia, v ktorej cirkev, náboženské združenie alebo spoločenstvo, ktoré má postavenie právnickej osoby spravujúcej sa verejným právom v jednom členskom štáte a ktoré v inom členskom štáte uznáva a podporuje ako cirkevnú školu súkromné školské vzdelávacie zariadenie, žiada pre toto zariadenie o poskytnutie subvencie, ktorá je vyhradená cirkvám a náboženským združeniam a spoločenstvám uznaným podľa práva tohto druhého členského štátu.
- 19 V tejto súvislosti treba v prvom rade pripomenúť, že hoci článok 17 ods. 1 ZFEÚ vyjadruje neutralitu Únie vo vzťahu k tomu, ako si členské štáty zorganizujú svoje vzťahy s cirkvami a náboženskými združeniami alebo spoločenstvami (rozsudky zo 17. apríla 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, bod 58, ako aj z 13. januára 2022, MIUR a Ufficio Scolastico Regionale

per la Campania, C-282/19, EU:C:2022:3, bod 50), na toto ustanovenie sa nemožno odvolávať na to, aby sa vo všeobecnosti vyňala z pôsobnosti práva Únie činnosť cirkví alebo náboženských združení a spoločenstiev v prípade, že táto činnosť spočíva v poskytovaní služieb za odplatu na danom trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, body 43 až 47).

- 20 V druhom rade platí, že vyučovanie poskytované vzdelávacími zariadeniami, ktoré je v podstate financované zo súkromných zdrojov, predstavuje služby, pričom cieľ sledovaný týmito zariadeniami spočíva v poskytovaní takýchto služieb za odplatu (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. decembra 1993, Wirth, C-109/92, EU:C:1993:916, bod 17, ako aj zo 6. novembra 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisija/Scuola Elementare Maria Montessori a Komisija/Ferracci, C-622/16 P až C-624/16 P, EU:C:2018:873, bod 105).
- 21 Naopak, vyučovanie poskytované školským zariadením, ktoré je súčasťou verejného vzdelávacieho systému, financované v plnom rozsahu alebo prevažne z verejných zdrojov, nepredstavuje hospodársku činnosť. Zriadením a zachovávaním takéhoto verejného vzdelávacieho systému totiž členský štát nemá v úmysle sa zapájať do odplatných činností, ale plní svoju úlohu voči svojmu obyvateľstvu v sociálnej, kultúrnej a vzdelávacej oblasti (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. decembra 1993, Wirth, C-109/92, EU:C:1993:916, bod 15, ako aj z 11. septembra 2007, Schwarz a Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, bod 39).
- 22 V predmetnom prípade z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že rakúske vzdelávacie zariadenie, ktoré je uznané a podporované nemeckou cirkvou adventistov ako cirkevná škola, je súkromným zariadením, v ktorom je poskytované vyučovanie vo veľkej miere financované zo súkromných zdrojov, a preto s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, treba toto zariadenie považovať za zariadenie vykonávajúce hospodársku činnosť v zmysle už citovanej judikatúry.
- 23 V tejto súvislosti v rozpore s tým, čo tvrdí rakúska vláda a Európska komisia, skutočnosť, že keď už sa raz požadovaná subvencia poskytne, umožní to považovať predmetné súkromné vzdelávacie zariadenie za zariadenie financované z verejných zdrojov, ktoré už ako také nevykonáva hospodársku činnosť v zmysle judikatúry pripomenutej v bodoch 20 a 21 tohto rozsudku, nemá žiadny vplyv na účely určenia, či situácia, o akú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti práva Únie. Dôležité je totiž len to, aby sa súkromné vzdelávacie zariadenie, pre ktoré sa subvencia žiada, mohlo považovať za zariadenie vykonávajúce hospodársku činnosť v čase podania tejto žiadosti (pozri analogicky rozsudok z 11. septembra 2007, Schwarz a Gootjes-Schwarz, C-76/05, EU:C:2007:492, bod 44).
- 24 Okrem toho v rozpore s tým, čo tvrdí rakúska vláda, situácia, o akú ide vo veci samej, sa odlišuje od situácie, v ktorej sa všetky prvky obmedzujú len na jeden členský štát. V predmetnom prípade totiž nemecká cirkev adventistov žiada od rakúskych orgánov subvenciu pre školské zariadenie so sídlom v Rakúsku, ktoré táto cirkev uznáva a podporuje ako cirkevnú školu. Tento cezhraničný prvok tak znamená, že právne predpisy Únie týkajúce sa voľného pohybu sa v zásade uplatňujú (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 47).
- 25 Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 17 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nemá za dôsledok to, že je z pôsobnosti práva Únie vyňatá situácia, v ktorej cirkev, náboženské združenie alebo spoločenstvo, ktoré má postavenie právnickej osoby spravujúcej sa verejným právom v jednom členskom štáte a ktoré v inom

členskom štáte uznáva a podporuje ako cirkevnú školu súkromné školské vzdelávacie zariadenie, žiada pre toto zariadenie o poskytnutie subvencie, ktorá je vyhradená cirkvám a náboženským združeniam a spoločenstvám uznaným podľa práva tohto druhého členského štátu.

O druhej otázke

- 26 Na úvod treba pripomenúť, že školské zariadenie, pre ktoré nemecká cirkev adventistov žiada o subvenciu, sa nachádza v Rakúsku a je spravované združením zaregistrovaným v tomto členskom štáte, ktoré zabezpečuje jeho stabilnú a nepretržitú prítomnosť na jeho území. Na takúto situáciu sa preto vzťahuje sloboda usadiť sa, zaručená článkom 49 ZFEÚ, a nie slobodné poskytovanie služieb, zaručené článkom 56 ZFEÚ (pozri analogicky rozsudok z 8. septembra 2010, Stoß a i., C-316/07, C-358/07 až C-360/07, C-409/07 a C-410/07, EU:C:2010:504, bod 59).
- 27 Za týchto okolností treba druhú otázku položenú vnútroštátnym súdom chápať tak, že jej cieľom je v podstate zistiť, či sa má článok 49 ZFEÚ v spojení s článkom 17 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá poskytnutie verejných subvencií, ktoré sú určené pre súkromné vzdelávacie zariadenia uznané ako cirkevné školy, podmieňuje tým, aby cirkev alebo náboženská spoločnosť, ktorá podáva žiadosť o subvenciu pre takéto zariadenie, bola uznaná podľa práva dotknutého členského štátu, a to aj v situácii, že je táto cirkev alebo náboženská spoločnosť uznaná podľa práva členského štátu jej pôvodu.
- 28 Článok 49 prvý odsek ZFEÚ stanovuje, že v rámci kapitoly 2 hlavy IV tretej časti Zmluvy o FEÚ sa zakazujú obmedzenia slobody usadiť sa štátnych príslušníkov jedného členského štátu na území iného členského štátu. Toto ustanovenie tak bráni akémukoľvek vnútroštátnemu opatreniu, ktoré výkon slobody usadiť sa zakazuje, sťažuje alebo ho robí menej príťažlivým (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. októbra 2004, CaixaBank France, C-442/02, EU:C:2004:586, bod 11, ako aj zo 7. septembra 2022, Cilevičs a i., C-391/20, EU:C:2022:638, bod 61).
- 29 Zásada zákazu akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti uplatniteľná v tejto oblasti zakazuje nielen zjavnú diskrimináciu, ale aj akékoľvek skryté formy diskriminácie, ktoré na základe uplatnenia iných rozlišovacích kritérií v skutočnosti vedú k rovnakému výsledku. Nie je tak vylúčené, že také kritériá, akými sú miesto pôvodu alebo bydlisko štátneho príslušníka členského štátu, môžu podľa okolností z hľadiska ich praktických účinkov predstavovať ekvivalent diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, ktorú Zmluva o FEÚ zakazuje (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 12. februára 1974, Sotgiu, 152/73, EU:C:1974:13, bod 11, a z 20. januára 2011, Komisia/Grécko, C-155/09, EU:C:2011:22, bod 45).
- 30 V predmetnom prípade z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že žiadosť o subvenciu podľa § 17 PrivSchG môžu podať len cirkvi alebo náboženské spoločnosti uznané rakúskym právom, to znamená tie, ktoré spĺňajú podmienky stanovené v § 1 AnerkennungsG a v § 11 BekGG.
- 31 Vzhľadom na to, že tieto podmienky vo všeobecnosti vyžadujú prítomnosť cirkví alebo náboženských spoločností v Rakúsku v rozlične dlhom trvaní, ako aj počet členov rovnajúci sa aspoň dvom promile počtu obyvateľov Rakúska, môžu byť ľahšie splnené cirkvami alebo náboženskými spoločnosťami usadenými v Rakúsku. Uvedené podmienky sú tak takej povahy, že môžu znevýhodňovať cirkvi a náboženské spoločnosti usadené v iných členských štátoch, ktoré uznávajú a podporujú ako cirkevnú školu súkromné vzdelávacie zariadenia so sídlom v Rakúsku.

Tieto cirkvi a náboženské spoločnosti totiž nemôžu získať subvencie v prospech týchto zariadení na účely zaplataenia odmien pedagogického personálu, ktorý je potrebný na realizáciu vzdelávacích programov uvedených zariadení.

- 32 V dôsledku toho s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, treba konštatovať, že vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, predstavuje obmedzenie slobody usadiť sa.
- 33 Takéto obmedzenie však možno pripustiť pod podmienkou, že po prvé je odôvodnené cieľom výslovne uvedeným v článku 52 ods. 1 ZFEÚ alebo naliehavým dôvodom všeobecného záujmu a po druhé rešpektuje zásadu proporcionality, čo znamená, že je spôsobilé koherentne a systematicky zabezpečiť dosiahnutie sledovaného cieľa a že nejde nad rámec toho, čo je na jeho dosiahnutie nevyhnutné (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. septembra 2022, Cilevičs a i., C-391/20, EU:C:2022:638, bod 65).
- 34 Pokiaľ ide v prvom rade o existenciu odôvodnenia predmetného obmedzenia, v dôvodovej správe k PrivSchG, citovanej vnútroštátnym súdom, sa uvádza, že cirkevné súkromné školy dopĺňajú systém verejných škôl, ktorý je medzináboženský, pričom rodičom umožňuje ľahšie si vybrať vzdelávanie svojich detí v závislosti od svojho náboženského presvedčenia.
- 35 Okrem toho z dôvodovej správy k novele BekGG, pokiaľ ide o kritériá na uznanie cirkví a náboženských spoločností podľa AnerkennungsG, vyplýva, že tie, ktoré sú uznané rakúskym zákonom, dostávajú materiálnu pomoc z verejných prostriedkov, a to predovšetkým v oblasti zdravia a vzdelávania, keďže prispievajú k dobrým životným podmienkam osôb. Získanie postavenia cirkvi alebo náboženskej spoločnosti uznaného podľa rakúskeho práva totiž so sebou prináša povinnosti, medzi ktoré patrí aj povinnosť poskytovať náboženské vzdelávanie.
- 36 Vnútroštátny súd sa rovnako ako rakúska vláda domnieva, že táto právna úprava tým, že sa ňou dopĺňa medzináboženský systém verejných škôl o cirkevné súkromné školy, skutočne umožňuje rodičom vybrať si vzdelávanie svojich detí v závislosti od svojho náboženského presvedčenia a sleduje tak legitímny cieľ. Tak ako na to poukazuje generálny advokát v bode 72 svojich návrhov, takýto cieľ, ktorý sa pridáva k cieľu spočívajúcemu v zabezpečení vysokej úrovne vzdelávania, ktorý Súdny dvor označil za „naliehavý dôvod všeobecného záujmu“ (rozsudky z 13. novembra 2003, Neri, C-153/02, EU:C:2003:614, bod 46, a zo 14. septembra 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, C-386/04, EU:C:2006:568, bod 45), môže odôvodniť obmedzenie slobody usadiť sa.
- 37 Za týchto okolností, tak ako vyplýva z bodu 33 tohto rozsudku, treba v druhom rade preskúmať, či vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, môže jednak koherentne a systematicky zabezpečiť dosiahnutie cieľa, ktorý sleduje, a jednak že nejde nad rámec toho, čo je na jeho dosiahnutie nevyhnutné.
- 38 V konečnom dôsledku prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý má ako jediný právomoc posúdiť skutkový stav sporu vo veci samej a vykladať vnútroštátnu právnu úpravu, aby určil, či a v akom rozsahu táto právna úprava spĺňa tieto požiadavky. Súdny dvor, ktorý bol požiadaný o to, aby vnútroštátnemu súdu poskytol užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť vo veci, má však na základe informácií vyplývajúcich zo spisu, ako aj z písomných pripomienok, ktoré má k dispozícii, právomoc poskytnúť uvedenému súdu usmernenia (rozsudok zo 7. septembra 2022, Cilevičs a i., C-391/20, EU:C:2022:638, body 72 a 73).

- 39 V predmetnom prípade, pokiaľ ide o spôsobilosť predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy koherentne a systematicky sledovať predmetný legitímny cieľ, z dôvodovej správy k novele BekGG vyplýva, že uznanie cirkví a náboženských spoločností na základe AnerkennungsG predpokladá, aby mali tieto určitú veľkosť, tak aby sa ich úkony neobmedzovali na ich členov. Akceptuje sa ako fakt, že ak je dosiahnutý minimálny počet členov cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ktorý táto právna úprava stanovuje, rozsah pozitívnych účinkov jej úkonov, najmä v oblasti vzdelávania, prekračuje prísny rámec spoločenstva členov. Okrem toho platí, že obmedzenie poskytovania verejných subvencií iba na cirkevné školy cirkví a náboženských spoločností uznaných podľa rakúskeho práva má za cieľ zabezpečiť to, aby boli tieto školy určené významnej časti obyvateľstva, u ktorej je predpoklad, že si vyberie túto ponuku vzdelávania, ktorá je doplnková vo vzťahu k ponuke verejných školských zariadení.
- 40 Za týchto okolností sa právna úprava, o akú ide vo veci samej, nezdá byť nevhodnou na to, aby rodičom umožnila vybrať si vzdelávanie svojich detí v závislosti od svojho náboženského presvedčenia v rámci kvalitného medzináboženského vzdelávania, čo predstavuje cieľ, ktorý, tak ako bolo pripomenuté v bode 36 tohto rozsudku, je z hľadiska práva Únie legitímny.
- 41 Pokiaľ ide o otázku, či táto právna úprava nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie tohto cieľa, treba pripomenúť, že článok 17 ods. 1 ZFEÚ ukladá Európskej únii povinnosť rešpektovať a nepredpisovať právne postavenie cirkví a náboženských združení alebo spoločenstiev v členských štátoch, pričom článok 17 ZFEÚ vyjadruje neutralitu Únie voči tomu, ako si tieto členské štáty zorganizujú svoje vzťahy s nimi (rozsudky zo 17. apríla 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, bod 58, ako aj z 13. januára 2022, MIUR a Ufficio Scolastico Regionale per la Campania, C-282/19, EU:C:2022:3, bod 50). Preto v situáciách, o aké ide vo veci samej, článok 49 ZFEÚ v spojení s článkom 17 ods. 1 ZFEÚ nemožno vykladať v tom zmysle, že členskému štátu ukladá povinnosť uznať právne postavenie, aké majú uvedené cirkvi a náboženské združenia alebo spoločenstvá podľa práva iných členských štátov.
- 42 Pokiaľ ide o získanie postavenia cirkvi alebo náboženskej spoločnosti uznanej podľa rakúskeho práva, § 11 BekGG stanovuje tri alternatívne podmienky. Po prvé toto postavenie môže získať cirkev alebo náboženská spoločnosť, ktorá je prítomná na území Rakúska aspoň 20 rokov. Po druhé aj bez predchádzajúcej prítomnosti na území Rakúska môže získať uvedené postavenie cirkev alebo náboženská spoločnosť, ktorá je organizačne a doktrinálne začlenená do náboženskej spoločnosti pôsobiacej na medzinárodnej úrovni, ktorá existuje najmenej 200 rokov. Po tretie, ak takáto spoločnosť pôsobí na medzinárodnej úrovni najmenej 100 rokov, musí pôsobiť v Rakúsku v organizovanej forme už najmenej 10 rokov na to, aby cirkev alebo náboženská spoločnosť, ktorá je do nej organizačne a doktrinálne začlenená, mohla získať predmetné postavenie.
- 43 Nezdá sa, že by takéto alternatívy, ktorých cieľom je pokryť prípady, v ktorých uznanie cirkvi alebo náboženskej spoločnosti môže prispieť k medzináboženskému charakteru vnútroštátneho vzdelávacieho systému, išli nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa uvedeného v bode 36 tohto rozsudku, ktorým je umožniť rodičom vybrať si vzdelávanie svojich detí v závislosti od svojho náboženského presvedčenia.
- 44 Okrem toho pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa reprezentatívnosti cirkví alebo náboženskej spoločnosti, ktorá chce byť uznaná podľa rakúskeho práva, v rámci počtu obyvateľov štátu, § 11 ods. 1 písm. d) druhá veta BekGG stanovuje, že ak nie je možné predložiť dôkaz o tom, že združujú počet členov rovnajúci sa podľa posledného sčítania ľudu najmenej dvom promile z počtu obyvateľov Rakúska, tento dôkaz možno poskytnúť inou vhodnou formou. Takéto

ustanovenie tým, že sa neobmedzuje na to, že by stanovovalo jediný spôsob preukázania, tiež svedčí o vôli rakúskeho zákonodarcu neprekročiť rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa sledovaného vnútroštátnou právnou úpravou.

- 45 Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 49 ZFEÚ v spojení s článkom 17 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá poskytnutie verejných subvencií, ktoré sú určené pre súkromné vzdelávacie zariadenia uznané ako cirkevné školy, podmieňuje tým, aby cirkev alebo náboženská spoločnosť, ktorá podáva žiadosť o subvenciu pre takéto zariadenie, bola uznaná podľa práva dotknutého členského štátu, a to aj v situácii, že je táto cirkev alebo náboženská spoločnosť uznaná podľa práva členského štátu jej pôvodu.

O trovách

- 46 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

- 1. Článok 17 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nemá za dôsledok to, že je z pôsobnosti práva Únie vyňatá situácia, v ktorej cirkev, náboženské združenie alebo spoločenstvo, ktoré má postavenie právnickej osoby spravujúcej sa verejným právom v jednom členskom štáte a ktoré v inom členskom štáte uznáva a podporuje ako cirkevnú školu súkromné školské vzdelávacie zariadenie, žiada pre toto zariadenie o poskytnutie subvencie, ktorá je vyhradená cirkvám a náboženským združeniam a spoločenstvám uznaným podľa práva tohto druhého členského štátu.**
- 2. Článok 49 ZFEÚ v spojení s článkom 17 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá poskytnutie verejných subvencií, ktoré sú určené pre súkromné vzdelávacie zariadenia uznané ako cirkevné školy, podmieňuje tým, aby cirkev alebo náboženská spoločnosť, ktorá podáva žiadosť o subvenciu pre takéto zariadenie, bola uznaná podľa práva dotknutého členského štátu, a to aj v situácii, že je táto cirkev alebo náboženská spoločnosť uznaná podľa práva členského štátu jej pôvodu.**

Podpisy